

Список використаних джерел:

1. Конституція України // ВВР України від 23.07.1996.
2. Ярошенко О. М. Право на відпочинок. За заг. декларацією прав людини й законодавством України / О. М. Ярошенко // Проблеми законності. – Вип. 100. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2009. – С. 148-154.
3. Грузінова Л. П., Короткій В. Г. Трудове право України : навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. МАУП, 2003. - Ч. 3. - 2003. Бібліогр.: с. 97.
4. Прокопенко В.І. Трудове право України: підручник / В.І. Прокопенко. - Х.: Фірма «Консум», 1998. - 480 с.
5. Готра В.В. Сучасний стан реалізації права на відпочинок в Україні / В.В. Готра // Форум права. - 2010. - № 4. - С. 235-240.

Маліновська Д.В.

студентка гр. БП-2-16

факультету підприємництва та права

Київський національний університет

технологій та дизайну

Науковий керівник: професор Олійник А.Ю.

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ КОНСТИТУЦІЙ УКРАЇНИ І ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

В сучасному світі не можливо уявити демократичну державу, яка б не мала своєї конституції. Адже саме в конституції закріплюються вихідні положення, на яких ґрунтуються найголовніші форми життя суспільства. Метою дослідження є поняття та види Конституції України та зарубіжних країн. Залежно від мети завданнями дослідження є: а) аналіз ознак та формулювання визначення конституції держави; б) пропозиція критеріїв для класифікації та види конституцій зарубіжних країн; в) висновки і рекомендації по дослідженню.

Термін "конституція" походить від латинського слова "constituto", що буквально можна перекласти як "устрій, встановлення, утвердження". Конституція – це основний закон держави, що вміщує в собі правові принципи та норми, які закріплюють, регу-

люють та охороняють політичні, економічні, соціальні та правові відносини народовладдя [1]. Конституція України – це єдиний нормативно-правовий акт, що має особливі юридичні властивості, через який Український народ виражає свою суверену волю, утверджує основні принципи державного та суспільного ладу, визначає систему і структуру державної влади та місцевого самоврядування, механізми реалізації державновладних повноважень, основи правового статусу особи, територіальний устрій держави.

Ознаками конституції слід назвати такі: а) устрій, що утверджується в державі і суспільстві; б) має основоположний характер, норми якої регулюють фундаментальні, найважливіші суспільні відносини; в) носить народний характер і слугує народу, створюється ним та забезпечує його участь в управлінні справами суспільства і держави; г) має реальний характер і відповідає фактично існуючим суспільним відносинам в країні; ґ) несе в собі органічне поєднання стабільності й динамізму.

Отже, конституція – це система норм і принципів, що закріплюють, регулюють та охороняють найважливіші суспільні відносини, слугує народу, створюється ним та забезпечує його участь в управлінні справами суспільства і держави, відповідає фактично існуючим суспільним відносинам в країні та органічно поєднує в собі стабільність і динамізм.

Діючи конституції світу, залежно від різних критеріїв класифікації можуть поділятися на такі види.

1. Залежно від порядку внесення до них змін розрізняють: а) гнучкі; б) напівжорсткі; в) жорсткі конституції.

Гнучкі – зміни та доповнення до конституції вносять у звичайному порядку, без дотримання будь-яких процедур. У такій спосіб змінюються, доповнюються всі не кодифіковані конституції.

Напівжорсткі – передбачають ускладнений порядок прийняття змін до конституції за умови змін статей.

Жорсткі – такий порядок закріплюється у тексті конституції, а сама жорстокість покликана забезпечити авторитет та стабільність основного закону.

Конституцію України можна віднести до напівжорстких. Законопроект про внесення змін до розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України» приймається не менш, як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України і затверджується всеукраїнським референдумом (ст.156 Конституції України). Разом з тим Конституцію України властиві ознаки жорсткої конституції. Так, Конституція України не може бути зміне-

на, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини та громадянина або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи порушення територіальної цілісності України. Крім того Конституція України не може бути змінена в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 2 ст. 157 Конституції України) [2].

2. За юридичною силою розрізняють юридичні і фактичні конституції. Юридичні – це офіційна вершина національного законодавства України. Конституція – це закон законів, який приймається і змінюється в особливому порядку. Фактичні – відображають дійсний стан суспільних відносин, які існують у політиці, економіці, культурі тощо. Реальний порядок суспільних відносин має збігатися з порядком, встановленим конституцією, проте може й різнитися.

Слід зазначити, що не всі дослідники підтримують думку про розмежування юридичної та фактичної конституції. Так, наприклад О.Ф. Фрицький критикує ідею виділення фактичної конституції і зауважує, що вона є «абстракцією, що суперечить основним засадам юридичної теорії та практиці застосування», оскільки за його переконанням, предмет конституційно-правового регулювання включає дві взаємопов'язані складові – суспільні відносини, які існують поза нормативним регулюванням, тому не може бути так званої фактичної конституції, доки вона не буде у відповідній правовій формі.

Розходження між юридичною та фактичною конституцією зазвичай виникає унаслідок зміни співвідношення політичних сил, що відбулися після прийняття юридичної конституції. Останнім часом дедалі більше значення у подоланні розбіжностей між фактичною та юридичною конституцією відіграють органи конституційної юстиції [3].

3. За часом дії: а) постійні – приймаються на необмежений строк дії. У більшості держав світу діють постійні конституції; б) тимчасові – приймаються на певний час, або до настання певної події.

4. За способом прийняття: а) открийовані – це конституції розроблені без участі представницького органу. Вони прийняті під тиском демократичних сил. Открийовання – це односторонній акт, внаслідок якого суверен одноосібно встановлює або змінює державний лад, умови здійснення політичної влади; б) народні – прийняті відповідними суб'єктами, а саме: а) Парламентом; б) Установчими зборами; в) На референдумі, безпосередньо народом [2, с. 143].

5. За формою державного режиму: а) демократичні; б) тоталітарні – прийняті у тих державах, де існують антидемократична форма державного режиму, держава повністю контролює всі сфери суспільного життя, дозволена цензура, не забезпечуються

права і свободи людини і громадянина (конституції країн Африканського континенту); в) авторитарні – прийняті у державах в яких влада перебуває в руках певної особи або незначної кількості людей. Влада повністю здійснює контроль у політичній сфері, проте залишається відповідний простір свободи дій в економічній соціальній, культурній сфері (Конституція Франції).

Висновок.

1. Конституція – це система норм і принципів, що закріплюють, регулюють та охороняють найважливіші суспільні відносини, слугує народу, створюється ним та забезпечує його участь в управлінні справами суспільства і держави, відповідає фактично існуючим суспільним відносинам в країні та органічно поєднує в собі стабільність і динамізм.

2. Існує розгалужена система класифікації конституцій, що дозволяє визначити їхній зміст, форму, сутність, характерні риси і властивості.

Список використаних джерел:

1. Конституційне право України: Підручник для студентів юридичних спеціальних вищих навчальних закладів / Л.К. Байрачна, Ю.Г. Барабаш, Ф.В.Веніславський та ін.; за ред. В.П. Колісника та Ю.Г. Барабаша; М-во освіти і науки України; Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого. – Х.: Право, 2008. – 415 с.

2. Арановский К.В. Государственное право зарубежных стран: Учебник для вузов. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 488 с.

3. Правознавство: Підручник / Авт. кол.: Демський С.Е., Ковальський В.С., Колодій А.М. (керівник авт. кол.), А.Ю. Олійник та інші; За ред. В.В. Копейчикова. – 7-е вид., стер. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.